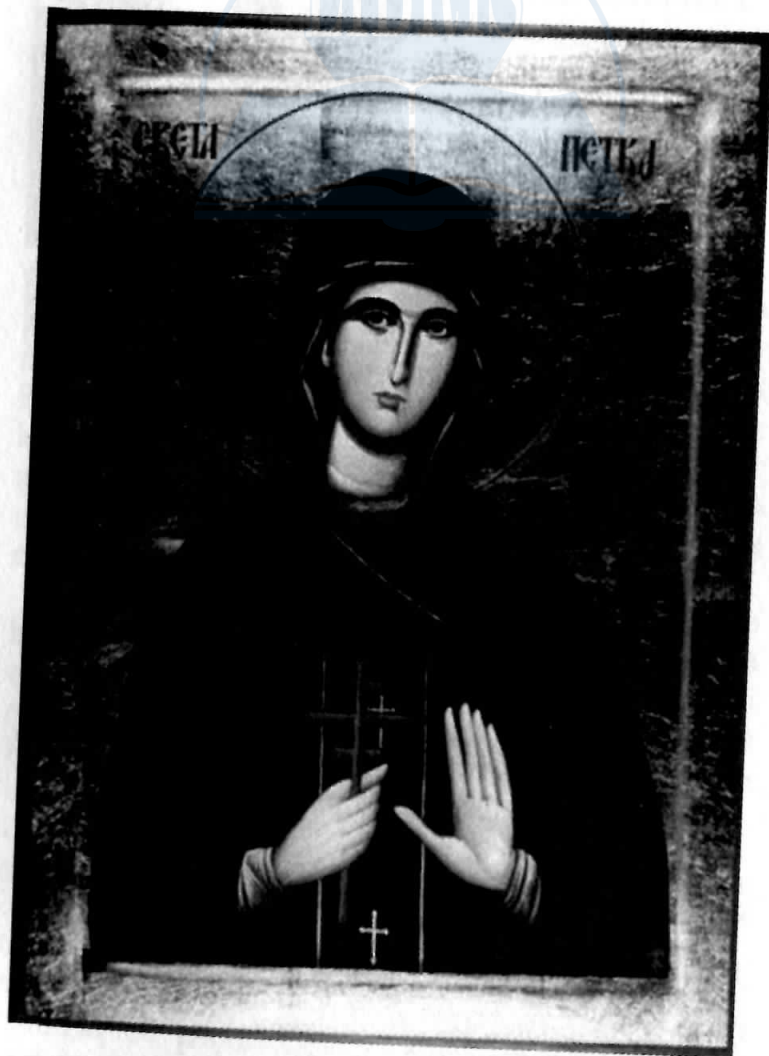

VIATA ȘI MINUNILE
CUVIOASEI MAICII NOASTRE
PARASCHEVA

CEA NOUĂ¹
ȘI
ISTORICUL SFINTELOR EI MOAȘTE

¹ Se numește „Cea Nouă“, spre deosebire de altă Sfântă Parascheva Veche, cunoscută sub numele de Cuvioasa Muceniță Parascheva, care a pătimit în veacul al doilea după Hristos și pe care Biserica o serbează la 26 iulie.

„Dobândirea dezmiertării râvnitoare de cele pă-mântești, înțelepțește trecând-o cu vederea, te-ai ridicat către lăcașurile dumnezeiești, și izvor al tămăduirilor ai lăsat credincioșilor preasfințit trupul tău, Maică prealău-dată a Moldovei, lauda cea cinstită, și silitoare sigură, Paraschevo, nu înceta, cu fierbințeală, a ruga pre Hristos Dumnezeu pentru noi toți.“

(Troparul compus de GOVDELA)

„Dar duhovnicesc de la Dumnezeu luând, Cuvioasă Paraschevo, și după moarte minunile tale strălucesc, și ostenințele tale cele pustnicești, și nevoințele, întru mai cu bună mireasmă s-au făcut, și tuturor le dai din destul bo-lilor tămăduire, celor ce aleargă cu credință la mormân-tul tău.“

(Stihira întâi la Litie)

„Pilda înfrânării și izvorul cel neîncetat al Moldovei, care izvorăște noianuri de vindecări, pre Dumnezeiasca Parascheva cu cucernicie să o cinstim.“

(Megalinaria, la finele cărții cu slujba Sf. Parascheva, 1841, Iași)

Cuvioasa Parascheva, ale cărei Sfinte moaște se află în fosta Capitală a Moldovei – Iași – totdeauna, în curgere de mai bine de 700 de ani, a fost venerată și închinată ca o sfințenie netăgăduită și adevărată prin minuni săvârșite asupra celor ce năzuiesc cu credință și cu rugăciune la mijlocirea ei către Dumnezeu, Tatăl îndurărilor.

Țările pe unde, în curgerea veacurilor, au fost purtate și reținute Sfintele ei moaște, adică Tracia, Bulgaria, Muntenia, Serbia, Moldova, și popoarele lor, grecii, bulgarii, românii, sârbii, proslăvesc, deopotrivă, pomenirea acestei Sfinte și venerază moaștele ei.

În toate aceste țări se află o mulțime de biserici consacrate Sfintei Parascheva care, la popoarele slave sudice, poartă numele de „Sf. Piatcă“, iar la români – acela de „Sfânta Vineri“, care amândouă, atât cel slav, dar și acel român, nu sunt decât traducere a grecescului Παρασκεβή. În București și în Iași există străzi care poartă numele de „Sfânta Vineri“, fiind învecinate cu Bisericele închinare Sfintei Vineri, adică Sfintei Parascheva.

Venerația către Sfânta Parascheva și către moaștele ei la toate popoarele din Peninsula Balcanică provine și de acolo, căci, precum vom vedea din notițele istorice, pe care le vom publica mai jos, despre viața ei, ea este originară din Tracia, dintr-un sat, anume Epivate (Ἐπιβάται), unde a și murit. Sfintele ei moaște, după ce, prin minuni s-au proslăvit, se află în Biserica Sfinților Apostoli din Epivate, și au stat acolo până în timpul când a domnit, în Imperiul româno-bulgar, regele Ioan Asan al II-lea. Acesta le-a strămutat în Târnovo, capitala imperiului său, și le-a așezat, cu mare cinste, în Catedrala Maicii Domnului din

acel oraș. După destrămarea regatului bulgar de către turci, sultanul Baiazid, cunoscând respectul și venerația creștinilor către Sfintele moaște ale Cuvioasei Parascheva, le-a dăruit lui Mircea-Vodă, domnitorul Valahiei, care le-a dus în țara sa. Aici, Sfintele Moaște nu au stat îndelung, deoarece Baiazid, mâniindu-se pe Mircea, pentru că se aliase cu Principii europeni contra lui, după victoria de la Nicopole, a trecut în Valahia, a devastat-o, a luat Sfintele Moaște și le-a dat Anghelinei, cneaghina Serbiei, care le-a așezat în capela palatului său din Belgrad.

Când turcii s-au mâniat pe sârbi, pentru desele lor răskoale împreună cu ungurii, și au cucerit Serbia, în anul 1521, atunci sultanul Suleiman I, împreună cu alte prăzi luate din Belgrad și din biserici, a luat și moaștele Sfintei Parascheva și le-a dus la Constantinopol, unde au fost vândute Patriarhiei pentru o sumă mare de bani.

Sfintele moaște au stat în Biserica Patriarhiei mai bine de 100 de ani, până în anul 1641, când au fost cumpărate din nou cu mari sume de bani, plătite Patriarhiei și Guvernului turcesc. Au fost duse cu mare cinste și așezate în noua Biserică „Sfinții Trei Ierarhi“, zidită în Capitala Moldovei de atunci, Iași, unde se află până astăzi, venerate și închinare de toți creștinii ortodocși din România și din țările limitrofe.

Ziua de 14 Octombrie, când se prăznuiește Sfânta Parascheva, este o zi de mare sărbătoare în toată România, și poporul o numește „Vinerea cea Mare“. Toți creștinii din Capitala Moldovei și din satele învecinate vin în această zi, de dimineață până seara, spre a-și face rugă-

ciunile lor la racla cu moaștele Sfintei Parascheva, pentru a dobândi de la ea folos sufletesc și trupesc în nevoile lor.

Religiozitatea poporului se nutrește prin nenumăratele minuni, pe care le produce credința celor ce năzuiesc cu evlavie și cu dragoste creștinească la Sfânta Parascheva. Orice nenorocire, publică sau privată, se alină prin rugăciunile depuse la racla cu Sfintele moaște.

Dacă se întâmplă secetă, boli contagioase, care sperie poporul, toți alergă la ajutorul Sfintei, fac rugăciuni și procesiuni cu Sfintele moaște, purtându-le prin oraș cu mare cinste. Dacă se întâmplă cuiva vreo nenorocire, credința îl îndeamnă să alerge la racla cu Sfintele moaște ale Cuvioasei Parascheva și a săvârși acolo Paraclisul obișnuit, care exprimă credința și evlavia creștinului ortodox către puterea cea mare, ce este hărăzită de Mântuitorul Hristos acestei mari Sfinte, care toată viața sa, încă din pruncie, a jertfit-o Mirelui său, precum spune Troparul ei:

„Înțelepțește a disprețuit dobândirea dezmerdării cea râvnitoare de cele pământești, s-a ridicat, încă trăind în viața aceasta, către lăcașurile cele dumnezeiești și a lăsat credincioșilor trupul său, adică moaștele sale cele sfinte, ca un izvor de tămăduiri“.

Sfânta Parascheva, în toate veacurile, de când moaștele ei s-au proslăvit în Țările balcanice, a fost veșnic renumită pentru multele minuni, pe care le-a revărsat asupra celor ce s-au rugat cu credință, nu numai la moaștele ei, ci și în orice loc s-ar fi aflat.

În Slujba Cuvioasei Parascheva, care nu se știe de cine anume și când este compusă, dar desigur că e cea mai veche și este așezată în Mineiele românești, în Stihira

întâi, de la Litie citim: „*Dar duhovnicesc de la Dumnezeu luând, Cuvioasă Paraschevă, și după moarte minunile tale strălucesc, și ostenințele tale cele pustnicești, și nevoițele, întru mir cu bună mireasmă s-au prefăcut, și tuturor le dai din destul bolilor tămăduiri, celor ce alergă cu credință la mormântul tău*”.

Spre părere de rău, la noi, clerul nu este deprins a înscrie într-o anume condică minunile care neîncetat se săvârșesc prin rugăciunile credincioșilor la racla Sfintelor moaște ale Cuvioasei. Acesta ar putea fi un mare monument ridicat spre slava Sfintei, care este lauda și slava țării noastre și a neamului nostru românesc, cu deosebire a Iașilor, unde se odihnesc aceste Sfinte și neprețuite moaște.

Unul dintre cei mai de seamă poeți, dintre cei ce au compus imnuri bisericești în cinstea Sfintei Parascheva, negreșit pe la finele veacului trecut, adresându-se către Iași, Capitala Moldovei de atunci, o laudă cu următoarele cuvinte: „*Bucură-te în Domnul, cetate a Moldovei, ținând moaștele Cuvioasei, ca pe o avuție neprețuită, pentru care, binecuvântându-te Domnul tău, te-a umplut de tot felul de daruri, că în tine bolnavii găsesc vindecare, săracii câștigarea, izbăvesc primejdia, și cei luptați (care se luptă cu patimile – n.red.) află ajutor și tărie, cei în necazuri – mângâiere, și cei învinși de deznădejde află nădejde în mântuire! Dumnezeuule, cetatea aceasta păzește-o în pace, înălțând creștetul drept-slăvitorului tău popor, și tuturor dăruind mântuire sufletească și mare milă*”.

(Slava, la Stihoavnă. Vezi Slujba Sfintei, tipărită în Iași, 1841, în limba greacă și în cea română, cu binecuvântarea Mitropolitului Veniamin Costachi.)

Două broșuri, cu Slujba Sfintei Parascheva, tipărite în Iași, una grecească, din anul 1817, alta greco-română, din 1841, citată mai sus, în Prefetele lor, vorbesc despre minunile care se săvârșesc la moaștele Cuvioasei Parascheva, astfel: Din tradiție, avem povestiri de multe minuni săvârșite de Cuvioasa în anii dinaintea noastră, pe care nu s-a silit cineva a le publica, spre lauda lui Dumnezeu, care slăvește pe sfinții săi. Sfânta, chiar și în zilele noastre, nu conținește a face minuni pentru cei care, cu credință, aleargă la dânsa.

Câți neputincioși au evlavie la sfintele ei moaște, alergând cu credință... Veșmintele lor, puse la capul cel sfânt al Cuvioasei, purtate de ei, dobândesc puterea de a vindeca. Și la altă nevoie mare, făcându-se Litanie mare, creștinii ortodocși, lângă Sfintele moaște, nu se lipsesc de cerere... Și în patria ei, Epivate, unde, precum se spune, casa ei părintească s-a prefăcut în Biserică pe numele ei, Cuvioasa face multe minuni, din care pomenim aici una mai nouă, povestită de Arhimandritul Serafim, fost egumen în anii trecuți al Mănăstirii „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași, când a trecut prin satul Epivate, în luna martie:

„În anul 1811, pe 6 februarie, a fost furtună puternică pe mare, suflând vânt de Miazănopate, cu mult omăt și s-au pierdut corăbii multe. O corabie mare, din Insula Chios, ancorase în dreptul Bisericii Cuvioasei, cu trei ancore; se ridicaseră două ancore și rămăsese numai una, la aceasta rupându-se funia. Corăbierii, văzând primejdia și fiind deznădăjduiți pentru mântuirea lor, au chemat în ajutor pe Preacuvioasa Parascheva, rugându-se din toată inima. După puțin timp, s-a arătat Cuvioasa la pupa, adică

partea din dreapta a corabiei, îmbrăcată în negru și ținând Cinstita cruce, pe care au văzut-o, aidoma, atât căpitanul, cât și cârmaciul, aflându-se în partea de dinainte a corabiei. Era la ora opt seara. Și Cuvioasa le-a zis: „Nu vă temeți, că acest vifor contenește degrabă“. Și îndată, ce minune! Viforul a încetat! Se făcuse dimineată. Au ieșit corăbierii la uscat și s-au dus la Biserica Sfintei se facă Paraclis. Și văzând icoana Cuvioasei, de departe, a zis cârmaciul către căpitan: „Iată femeia care ținea crucea! Aceasta e cea care a venit noaptea pe corabie! „Așa e! a zis căpitanul, aceasta e, de bună seamă!“. Și au făcut amândoi metanii cu lacrimi, și au îmbrățișat icoana Cuvioasei. Un turc, dintre corăbierii ce lucrau pe acea ambarcațiune, văzând icoana, a zis și el: „Aceasta e femeia pe care au văzut-o noaptea pe corabie“. Deci, făcând Paraclis, acela a dat la Biserică 50 de lei, făgăduind că va mai trimite încă alți 500 de lei.

Autorul necunoscut (negreșit vreun dascăl de la Academia Domnească din Iași) al Prefetei de la ediția grecească din anul 1817, Prefață reprodusă și în ediția greco-română din anul 1841, începe prin a spune despre minunatele lucrări ale Prea Cuvioasei Parascheva, cu aceste cuvinte despre Moldova:

„Deci, fericită e Moldova având o vistierie ca aceasta, și scăpare sigură la toată nevoia“. Că prin rugăciunile Cuvioasei, de multe ori s-a izbăvit poporul de năvăliri războinice, de boli ucigătoare, de ciumă, de arșiță îndelungată și de alte cumplite nenorociri. Rugăciunile erau pentru izbăvirea noastră, ca popor, prin muncă. Acele

rugăciuni sunt menite a ne izbăvi pe noi, prin muncă, de acele păcate. Amin!

Dar culmea tuturor minunilor Sfintei Cuvioasei Parascheva, a mării puteri dumnezeiești pe care le posedă Sfintele ei moaște, spre întărirea credinței și spre slava Bisericii noastre orodoxe, și spre înfruntarea tuturor necredincioșilor și ereticilor, de care sunt pline veacul nostru și țara noastră, este următoarea minune extraordinară și nepomenită în Analele Bisericii noastre românești.

Această minune mare s-a săvârșit în noaptea de 26 spre 27 decembrie a anului 1888, minune care a a uimit pe toți locuitorii ieșeni, și care, ca fulgerul, s-a răspândit în toată țara prin jurnale și prin spunerea celor ce au văzut cu ochii lor. Credincioșii și necredincioșii din oraș, chiar și oamenii dimprejur, au alergat să se încredințeze văzând cu ochii lor minunata izbăvire de ardere a Sfintelor moaște și să se închine lor, și să se roage cu căldură la Prea Sfânta și făcătoare de minuni Cuvioasa Parascheva, care protejează și proslăvește sfânta noastră credință ortodoxă, înălțând-o mai presus de toate flecărelile și hulele fiilor secolului acestuia...

Iată faptul povestit de cei înainte-mergători:

Până a descrie minunea, trebuie să prezentăm lămuriri despre poziția în care se aflau, înainte de minune și în timpul minunii, moaștele Cuvioasei Parascheva.

Din timpul lui Vasile Vodă, care a adus la Iași Sfintele moaște de la Constantinopol, ele s-au păstrat cu cinste într-un loc anume pregătit, lângă peretele din dreapta al Bisericii, aproape de Strana mare. Acolo, pe un peiedestal din marmură, stătea racla cu Sfintele moaște. Racla era

din lemn, îmbrăcată cu argint, și avea un capac, ce se înclina și se deschidea numai spre închinarea credincioșilor, care se adunau în Biserică la rugăciune. Racla era învelită cu un acoperământ din stofă.

Biserica „Sfinții Trei Ierarhi“ din Iași, zidită de Vasile Vodă, este o adevărată capodoperă de arhitectură și sculptură. Ea, în România, rivalizează cu renumita Biserică a lui Neagoe Vodă de la Curtea de Argeș.

Acest monument prețios, ce durează de multe veacuri, a fost supus la o mulțime de catastrofe întâmplătoare în Iași, și adeseori deteriorat prin incendii și cutremure, deși întotdeauna a fost reparat. Cu trecerea timpului, a devenit necesară o restaurare radicală. De aceea, guvernul hotărâse să se înceapă restaurarea și a alocat, pe fiecare an, câte o sumă de bani pentru continuarea treptată a restaurării. Aceasta s-a făcut sub conducerea dlui Lecomte de Nouy, restauratorul și Bisericii de la Argeș.

Pe dinafară acum (la vremea când spun acestea), Biserica „Sfinții Trei Ierarhi“ este cu desăvârșire restaurată, rămânând încă neterminat interiorul.

Când s-a început restaurarea bisericii, s-a socotit de cuviință a se improviza o capelă, în interiorul Mănăstirii, unde să se păstreze Catapeteasma, icoanele Bisericii și Sfintele moaște ale Cuvioasei Parascheva. Capela aceasta s-a instalat într-o sală spațioasă, care se numește Sala gotică, deoarece este în formă gotică, având bolte ascuțite și este rezemată pe coloane cu arcade.

Această sală și cu odăile ei este singura clădire păstrată, în afară de Biserică, dintre toate construcțiile Mănăstirii, zidite de Vasile Vodă. Eu cred că, la început, a servit de

Trapeză (loc unde se lua masa) a mănăstirii. În timpurile din urmă, acolo fusese instalată o școală primară, apoi școala normală de învățători sătești.

Fiind mutate aici, provizoriu, Moaștele Cuvioasei, s-a așezat racla pe un catafalc improvizat, făcut din lemn de brad. S-a dat o formă de Biserică, așezându-se la un cap o parte din Catapeteasma, cu icoanele împărătești, cu ușile lor și cu sfeșnicele. La perete s-au așezat strane, iar în boltă – policandru. Lângă moaștele Sfintei, s-a pus un sfeșnic din lemn, cu făclie, care se aprindea în timpul rugăciunii.

Preoții slujeau acolo Utrenia și Vecernia în toate zilele și săvârșeau Paraclise la Moaștele Sfintei pentru credincioșii ce veneau acolo, ca să-și depună rugăciunile și credința lor în puterea cea dumnezeiască a Sfintelor moaște. Totul a mers bine timp de patru ani.

Revenim acum la descrierea mării minuni cu care, din nou și în modul cel mai solemn, Sfânta Parascheva s-a proslăvit pe sine și pe moaștele sale, dându-ne o nouă dovadă despre tăria credinței noastre ortodoxe, pentru cinstirea Sfinților, a icoanelor și a Sfintelor lor moaște, credință, care compune una dintre dogmele fundamentale ale ortodoxiei noastre, credință sfințită și recunoscută de toată Biserica ecumenică a Răsăritului și a Apusului la al șaptelea Sinod ecumenic, ținut în Niceea, în secolul al VIII-lea, când s-au înfierat pentru totdeauna eresul și nemernicia iconomahilor.

În seara de 26 Decembrie trecut (1888 – *n. ed.*), făcându-se Vecernia obișnuită, în Capela cu Sfintele moaște din Mănăstirea „Trei Ierarhi“, din nebagarea de seamă a slujitorilor bisericești, a rămas aprinsă făclia din sfeșnicul